

Visszaemlékezés Wágner Lajos erdőmérnök életútjára

Wágner Lajost (1906–1981), apámat szeretném bemutatni néhány rá jellemző történettel. Egyéniség volt, akit sokan embersége, mély humora és következetessége miatt tartottak meg emlékeztükben. Életpályája történelem, a vele történtek gyakran korokat jellemeznek.

Színes egyénisége volt a 30-as évek soproni egyetemének, 1935–36-ban az Ifjúsági Kör elnöke volt. Egyik vizsgája Fehér Dánielnél a következőképpen zajlott.

Kilenc vizsgázó ült az első padosban, a prof. feltette a kérdést az elsőnek, majd sürgetően így szólt: „Tudja? – Nem tudja!” Ezt mind a kilenc hallgatónál elismételte, majd a válaszokat meg sem várva így összegezte a nyújtott teljesítményt. „Önök kitűnően szerepeltek, és mint akik jól végezték dolgukat, menjenek el a Pannóniába, ebédeljenek meg úri módon!” Wágner Lajos válasza: „Professzor úr, köszönjük a meghívást.”

Első munkahelye az Egri Érsekség volt, a felnémeti erdőgondnokságot vezette 1938-tól 1947-ig. A felnémetiek sokat meséltek róla, tisztelték és szigorú miatt tartottak tőle. Egyszer egy fával megrakott szekér papírjait ellenőrizte. A mögötte álló férfi valamit mutatott a szemben álló kocsisnak. Apám az árnyékokról ezt észrevette, hátra szólt: „ne mutogasson a hátam mögött!” Az ehhez hasonló esetek miatt mondták róla: mindent lát, mindent észrevesz, a hátán is szeme van.

1947-től 1950-ig a MÁLLERD idejében bélépátfalvai erdőgondnok volt. Ekkor vezették be az ún. gondnok-helyettesi állást. Minden erdőgondnok mellé beosztottak egy – a munkások közül kiemelt – személyt, akinek feladata volt a gondnok ellenőrzése politikailag. Tudomásunk volt arról, hogy a legtöbb helyen a szakértelem nélküli helyettes megnehezítette az erdőmérnök életét. Bélépátfalván a gondnok-helyettes egy Vas Lojzi (mindenki így hívta) nevű erdőmunkás volt, aki feltétel nélkül elismerte és tisztelte Wágner Lajost, aki különös empátiával rendelkezett, és aki – az elmondások szerint – olvasott az emberek gondolataiban.

Következtek a nehéz 50-es évek. A MÁLLERD megszűnt, az erdőmérnökökről a politikai vezetőkben az a kép alakult ki, hogy reakciósak, nem szabad hagyni, hogy sokáig egy helyen maradjá-

nak. A mi családunk is három év alatt háromszor költözött. Először Mátrafüredre helyeztek bennünket, ahol apám a Délmátrai Erdőgazdaság főmérnöke lett. Az igazgató Vitai József volt, akinek élete első telefonálása szállóigévé vált: „Halló, itt Vitai! Hát maga kívül beszél?”

Ebben az időben az emberek hétköznapijait beámyékolta a félelem. Nem lehet tudni, hogy kit mikor visznek el egy-egy megjegyzésért. Az erdőgazdaságban rendszeres szemináriumokon sulykolták a dolgozókból a szocializmus-kommunizmus eszméit. Apám elmondta: olyan dolgokkal traktálják őket, hogy a kommunizmus felé tartunk, ahol mindenki képességei szerint dolgozik és szükségletei szerint kapja a javadalmakat.

Azt mondta, ezt csak egyféleképpen tudja elképzelni: van egy pártközpont, ahol meghatározzák, hogy kinek mi a szükséglete és eszerint történik az elosztás.

Wágner Lajos 1953–56 között az Egri Erdőgazdaság igazgatója volt. Ez volt élete legnehezebb időszaka. Később így emlékezik erről: „Isten ifjúkori bűneimért azzal büntetett, hogy az 50-es években lettem igazgató”.

Stílusára jellemző volt a tömör fogalmazás mellébeszélés nélkül, ezt kívánta meg beosztottaitól is. Ajtaján ez állt: „Csak 5 perc!” Irodájában volt egy fali fülke, benne egy üveg pálinka néhány pohárral. Ez volt az összes reprezentáció.

Az Erdőgazdaság központja ugyanott volt, ahol ma is, a Kossuth utcai műemléképületben. Apám számára az első nagy trauma az volt, hogy a pártbizottság bejelentette igényét az épületre. Azt mondták, hogy egy erdészeti központnak nem a város közepén van a helye, hanem az erdő közelében. Azzal álltak elő, hogy az Erdőgazdaságnak van egy erre alkalmas kiváló épülete Felsőtárkányban a tó partján, az erdő közvetlen szomszédságában.

Sokáig szorongatták az erdészeket központjuk feladására, mígnem egyszer elfogyott apám türelme: „rendben van, kiköltözünk Tárkányba, de akkor a Megyei Tanács Mezőgazdasági Osztálya költözzön le az Alföldre, a szántóföldek közepére.” Végül a központ maradt jelenlegi helyén.

Sok ehhez hasonló kínos ügye volt apámnak, ezek közül még egyet meg-

említek. A megyénél kitalálták, hogy Felsőtárkányban a Várhegyen sípályát kell építeni, amely a dolgozó nép egészséges testedzéséhez feltétlenül szükséges. Az erdészek tiltakoztak mondván, hogy a havas időszakok rövidek, 500 m szintmagasság alatt nem érdemes sípályát építeni. Végül elrendelték a pászta kivágását. A sípályából természetesen nem lett semmi, viszont a kivágott pászta évtizedeken keresztül áruklodó jele volt a fejetlen intézkedésnek. Avatott szemek még ma is – ötven év után – felfedezhetik a pászta helyét. Erről az esetről sokszor eszembe jut: a hatalom természetrajza nem változik, csak időnként kifinomultabb formában jelenik meg, mint például a közelmúltban a szilvászvárad kilátóépítés történetében.

Az igazgatói beosztás talán legkegyetlenebb területe volt az 50-es években a személyzeti munka. Az elvárás egyértelmű volt: meg kell szabadulni a reakciós elemektől, a kulák leszármazottaktól, az egyházi kötődésű egyenektől. Apám vért izzadt, de ellenállt ezeknek a törekvéseknek. Kijelentette, először őt kell kirúgni, aki nyolc éven keresztül az érsekségnél volt, másodszor pedig Bíró Lajos főmérnököt, aki kulák származású volt. A vezetői hármából egyedül Pallagi Béla, főkönyvelő volt szerintük „feddhetetlen”.

Nehéz eset volt a személyzeti, akit Bakos Béla személyében azért állítottak erre a posztra, hogy végrehajtsa a felsőbb utasításokat. Apám diplomáciai érzékének volt köszönhető, hogy a „magasabb szempontoknak” ellenállva senkitől sem kellett megválnia ilyen okok miatt, viszont az ő leváltásánál ez már szerepet játszott. 1956 nyarán váltották le igazgatói posztjáról. Ő volt az utolsó erdőmérnök-igazgató az 50-es években. Ezután káderigazgatók következtek egészen 1977-ig, akiket a politika állított az erdőgazdaság élére. Közülük apám egy személyről, Adamkó Józsefről nyilatkozott elismerően. Róla elmondja, hogy minden szakismeret nélkül lett igazgató, ezt azonban részben jó szándékkal, részben a tapasztalt erdőmérnökök véleményének megkérdezésével igyekezett pótolni.

Apám élete hátralévő részében mint felügyeleti csoportvezető dolgozott nyugdíjazásáig, majd nyugdíjasként MERT-átvevő volt, elsősorban Felnéme-

ten és Szilvásváradon. A kegyetlen 50-es évek megpróbáltatásai azonban nem múltak el nála nyomtalanul. Egyre zárkózottabb lett, ritkán lehetett szóra bírni. A felnémeti MÁV-rakodón dolgozó kollégáknak néha sikerült rávenni őt, hogy meséljen a múltból. Egy ilyen alkalommal beszélt el többek közt, hogy igazgatói évei alatt súlyos gyomorbeteg volt. Az orvosok elkerülhetetlennek tartották a műtétet. Amikor megkérdezték tőle, hogy vannak-e félelmei, így szólt: „a házinyúl hozzám képest nemzeti hős”. Nem hagyta magát megoperáltatni, viszont nem sokkal ezután nyugodtabb munkakörbe került, a gyomorbetegsége nyomtalanul eltűnt.

Schmuck László kerületvezető erdész (1948–2002)

Mély megrendüléssel vettük tudomásul, hogy Schmuck László kerületvezető erdész kollégánk életének 55. évében örökre elköltözött tőlünk.

Erdésztechnikus képesítést szerzett 1967-ben, majd bevonult katonának. 1969-ben kezdte el a gyakorlati munkát az akkori Ipolyvidéki Erdő és Fafeldolgozó Gazdaság Romhányi Erdészetiénél, majd egy év sem telt el, édesapja halála után átvette helyét a Váci Erdészetiénel.

Így kezdődött az erdőkért való szolgálata. Közben családot alapított, gyermekei születtek, immár 10 éve unokájának is örvendhetett. 1989-ben, 12 évvel ezelőtt ismét a Romhányi Erdészeti állományába került, ahol élete utolsó pillanatáig végezte áldozatos munkáját, melyből az alaposág, a bölcsesség sosem hiányzott.

Egész pályafutását a természet tisztelete, a kollégák, beosztottak megbecsülése jellemezte.

Alapos elméleti és gyakorlati felkészültsége, erdőismerete révén képes volt minden beosztásban és minden területen kiemelkedően teljesíteni.

Egy átlagerdészt magasan meghaladó tulajdonságokkal és ismeretekkel rendelkezett, ismereteit folyamatosan bővítette, minden érdekelt, ami a szakmával kapcsolatos volt.

Utánozhatatlan, egyedülálló humorú történeteit mindig érdeklődéssel hallgattuk, sokat tanultunk belőle, amihez nagyban hozzájárult, hogy környezetében képes volt őszinte, baráti légkört teremteni.

Halála nagy fájdalom a családnak, a munkatársaknak.

Schmuck László halálával egy igazi erdészt veszített az erdészársadalom.

Emlékedet kegyelettel és szeretettel megőrizzük.

Üdv a lelkednek!

Üdv az erdésznek!

Ó. Szabó Mihály
kerületvezető erdész

Utolsó éveiben egyre ritkábban, de még mindig megcsillant kedves humora. Egyszer Nádudvary Jenővel (akit nemrég temettünk el), akivel és még néhány kollégájával közösen lottóztak, a következő párbeszéd zajlott le:

– Lajoskám, figyeld meg, most nyerni fogunk.

– Biztos vagy benne, Jenőké?

– Egészen biztos.

– Ha a dolog annyira biztos, légy szíves, adjál előleget!

Talán ez a néhány kiragadott kis történet jellemzi egyéniségét. Örömmel tölt el, hogy a fentiek közreadásával adózhattam apám emlékének.

Wagner Tibor

Jászberényi Miklós (1920–2002)

Szent Gellért templom urnakertjében nagy részvétellel, szeptember 30-án búcsúztatták és temették el.

1920-ban Técsőn, a Csehszlovákiához csatolt Máramaros vármegyében született. Édesapja állatorvos volt és Trianon miatt költöztek Békés megyébe, majd Somogyba, végül Sopronba. Keszthelyen a premontrei gimnáziumban érettségizett. A Műegyetem Erdőmérnöki Osztájának lett hallgatója a háborús évek alatt. 1944. december 6-án Sopron első amerikai bombázásakor a Borsmonostori utcai házuk is telitalálatot kapott. Családjá nagy része ott pusztult el, ő maga unokaöccsét testével takarva védte a kertben. Súlyos repeszszilánk-sérülést kapott, s a megyeházán dolgozó főállatorvos édesapja hazasietve mentette meg az elvérzéstől. A front miatt erdőmérnöki diplomáját 1946-ban szerezte meg.

1945–46 között a Növényzeti Tanszéken dr. Fehér Dániel professzor tanársegédje volt.

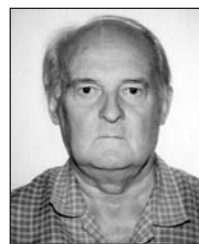
Gyakorlati erdőmérnöki pályafutását diplomavédése után, 1946 őszén Vácott kezdte az állami erdőgazdaságnál, majd Ugodon és Devecserben folytatta.

Faanyagvédelmi szakmérnökként 1950-ben a MÁV Anyagvizsgáló Intézetnél, a MÁV Fatelítő Vállalatnál és a Közlekedési és Postaügyi Minisztériumban, ezt követően 1969-től a Budapesti Falemezzipari Műveknél, végül 1971–79 között az ERDÉRT központjában dolgozott.

1979-ben ment nyugdíjba, de nyugdíjasként import-faátvevőként járt Jugoszláviában és Romániában is. Faipari munkaterülete az egész országra kiterjedt.

Hábel György

Dr. Kolonits József 1932–2002

2002 október 24-én, az egri Minorita templomban helyeztük örök nyugalomra Kolonits Józsefet, az ERTI Erdővédelmi Osztályának volt kutatóját. 1932-ben született Baján. Mint a

Székesfehérvári Káptalan pákozdi intézőjének fia, a Velencei tó környékén kötött örök barátságot a természettel. Fekete István volt a példaképe. Székesfehérváron az Assisi Szent Ferenc rendben nevelkedett, majd az Ybl Miklós Gimnáziumban, később Esztergomban és Sopronban tanult. Kitűnő érettségi után az Erdészeti és Faipari Egyetemre, majd azt megszakítva az Agrártudományi Egyetemre került.

Erdészeti és agrármérnöki végzettséggel a Váci Erdőgazdaság Kosdi Erdészeti vezetője. Dolgozott a darányi talajvizsgáló laboratóriumában is. Innen került az Országos Erdészeti Főigazgatóság Egri Erdővédelmi Állomására. Az Erdővédelmi Állomások beolvadtak az ERTI 1960-ban megalakult Erdővédelmi Osztályába — így Kolonits József az osztály alapító tagja lett. Nyugdíjba vonulásáig (1991) az erdővédelmi kutatásban dolgozott.

Elsősorban rovartani és gyomirtási problémák foglalkoztatták. Részletes vizsgálatokat végzett a fenyőiloncák, a szúfajok, a fenyődarazsak, a cserebogarak és a nagy fenyőormányos életmódjával és kártételével kapcsolatban. Doktori disszertációját „Az erdeifenyő fésűs fenyődarazsai és parazitái” címmel védte meg. Rendkívül gyakorlatias kutató volt. Az egyes kártevők elleni védekezés, a technológiai eljárások kimunkálása szorosan hozzátartozott tevékenységéhez.

Fő működési területe az Északi-középhegységre terjedt ki, de csemetékerti, erdősírtási, felújítási és gyomirtási kísérletei általánosan ismertek és elismertek voltak. Mintegy 30 növényvédő szerrel foglalkozott, keresve az erdővédelmi alkalmazás lehetőségeit.

Egyes madárfajok táplálkozásbiológiájával is foglalkozott. Ezen munkája keretében több ezer madárodút helyezett ki a Mátrában, Bükkben és Zemplénben. Eredményeit mintegy 140 nagy gonddal megírt szakmai publikációban kínálta a gyakorlatnak alkalmazásra.

Több szakmai kitüntetés birtokosa, melyek közül a Vadas Jenő emlékéremre volt a legbüszkébb. Mindazok nevében akik ismerték és szerették, akik úgy emlékeznek Rá, mint segítőkész, közvetlen barát, ígérem, hogy emlékét kegyelettel megőrizzük.

Nyugodjon békében!

Dr. Tóth József